

הלכות (שופר) סוכה (ולולב) פרק ה

פרק ה: סכך

א.

הסכך של סוכה אינו כשר מכל דבר.

אין מסככין אלא (א) בדבר שגידוליו מן הארץ (ב) שנעקר מן הארץ, (ג) ואינו מקבל טומאה, (ד) ואין ריחו רע, (ה) ואינו נושר ונובל תמיד:

ב.

סיכך בדבר שאין גידוליו מן הארץ, או במחובר, או בדבר שמקבל טומאה - פסולה.

אבל אם עבר וסיכך בדבר הנובל, או בדבר שריחו רע - כשרה, שלא אמרו אין מסככין באלו אלא כדי שלא יניח הסוכה ויצא.

וצריך להיזהר שלא יהיו הוצין ועלין של סיכוך יורדין לתוך עשרה טפחים, כדי שלא יצר לו בשיבתו:

ג.

סיככה במיני מתכות, או בעצמות ועורות - פסולה, מפני שאינן גידולי קרקע.

הדלה עלי גפנים וכיוצא בה עד שנעשו סוכה - פסולה, שהרי לא נעקרו.

סיככה בכלי העץ, ובמחצלות העשויות לשכיבה, וכיוצא בהן - פסולה, מפני שהן מקבלין טומאה.

וכן, אם סיככה בשברי כלים ובליותיהן - פסולה, הואיל והיו מקבלין
טומאה, שמא יסכך בשברים שעדיין לא טהרו:

א.

סיככה באכלים - פסולה, מפני שהן מקבלין טומאה.

סוכי תאנים ובהן תאנים, פרכילין ובהן ענבים, מכבדות ובהן תמרים, וכן כל
כיוצא בהן. רואין, אם פסל מרובה על האכלין - מסככין בהן, ואם לאו - אין
מסככין בהן.

סיכך בירקות שאם יבשו יבולו ולא יישאר בהן ממש, אף על פי שהן עתה
לחים - הרי מקומן נחשב כאילו הוא אויר וכאילו אינם:

ד.

סיככה בפשתי העץ שלא דק אותן ולא ניפצן - כשרה, שעדיין עץ הוא.
ואם דק וניפץ אותו - אין מסככין בו, מפני שנשתנת צורתו וכאילו אינו
מגידולי קרקע.

ומסככין בחבלים של סיב ושל חלף וכיוצא בהן, שהרי צורתן עומדת, ואין
החבלים כלים:

ה.

סיככה בחיצין,

בזכרים - כשרה,

בנקבות - פסולה.

אף על פי שהוא עשוי להתמלאות בברזל, בית קיבול הוא, ומקבל טומאה
ככל כלי קיבול:

ו.

מחצלת קנים או מחצלת גמי או חלף,

קטנה - סתמה לשכיבה, לפיכך אין מסכנין בה, אלא אם כן עשה אותה לסיכוך,

גדולה - סתמה לסיכוך, לפיכך מסכנין בה, אלא אם כן עשה אותה לשכיבה.

ואם יש לה קיר - אפילו גדולה אין מסכנין בה, שהרי היא ככלי קיבול. ואפילו ניטל הקיר שלה - אין מסכנין בה, מפני שהיא כשברי כלים:

ז.

נסרין שאין ברחבן ארבעה טפחים - מסכנין בהן אף על פי שהן משופין, ואם יש ברחבן ארבעה, אין מסכנין בהן ואף על פי שאינן משופין, גזירה שמא ישב תחת התקרה וידמה שהיא כסוכה.

נתן עליה נסר אחד שיש ברחבו ארבעה טפחים - כשרה, ואין ישנין תחתיו, והישן תחתיו לא יצא ידי חובתו.

היו נסרין שיש ברחבן ארבעה ואין בעביין ארבעה, והפכן על צידיהן שאין בהן ארבעה וסיכך בהן - הרי זו פסולה, שזה הנסר פסול, בין שסיכך ברחבו בין שסיכך בעביו:

ח.

תקרה שאין עליה מעזיבה, שהיא הטיט והאבנים, אלא נסרים תקועים בלבד - הרי זו פסולה, שהרי לא נעשו לשם סוכה אלא לשם בית.

לפיכך אם פקפק הנסרים והניד המסמרים לשם סוכה - הרי זו כשרה, ובלבד שלא יהיה בכל נסר רוחב ארבעה טפחים.

וכן, אם נטל אחד מבנתים והניח במקומו סכך כשר לשם סוכה - הרי זה כשר:

סוכה שנעשת כהלכתה מכל מקום - כשרה, אף על פי שלא נעשת לשם מצוה, והוא שתהיה עשויה לצל, כגון סוכת גויים וסוכת בהמה וכל כיוצא בהן.

אבל סוכה שנעשת מאיליה - פסולה, לפי שלא נעשת לצל. וכן, החוטט בגדיש ועשהו סוכה - אינה סוכה, שהרי לא עימר גדיש זה לצל. לפיכך אם עשה בתחילה חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה, וחטט בה אחרי כן והשלימה לעשרה - כשרה, שהרי נעשה סכך שלה לצל:

ז.

חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין - אין מסככין בהן, גזירה שמא יעשה אדם חבילות על גגו כדי לייבשן, ויימלך וישב תחתיהן לשם סוכה, והוא מתחילה לא עשה סכך זה לצל, ונמצאת כסוכה שנעשת מאיליה. ואם התירן - כשרה.

ואין חבילה פחותה מעשרים וחמישה בדים:

חא.

חבילות קטנות שאגדו אותן למנין - מסככין בהן. וכן, החותך ראש הדקל והחריות אגודות בו - מסככין בו, שאגד בידי שמים אינו כחבילה. ואפילו קשר ראשי החריות כולן מצד האחד, שנמצאו כחבילה אחד משני ראשיה בידי שמים ואחד בידי אדם - מסככין בה, שהאגד עץ אחד אינו חבילה, וזו כעץ אחד היא, שהרי אגודה בידי שמים. וכן, כל אגד שאינו עשוי לטלטלו - אינו אגד:

העושה סוכתו תחת האילן - כאילו עשייה בתוך הבית.
הדלה עליה עלי האילנות ובדיהן וסיכך על גבן, ואחר כך קצצן,
אם היה הסיכוך הרבה מהן - כשרה,
ואם לא היה הסיכוך שהיה כשר מתחילתו הרבה מהן - צריך לנענע
אותן אחר קציצתן, כדי שתהיה עשויה לשם סוכה:

עירב דבר שמסככין בו בדבר שאין מסככין בו וסיכך בשניהן, אף על פי
שהכשר יתר על הפסול - פסולה.
סיכך בזה לעצמו וזה לעצמו זה בצד זה,
אם יש בסכך פסול שלשה טפחים במקום אחד, בין באמצע בין מן הצד -
הרי זו פסולה.

במה דברים אמורים, בקטנה, אבל בסוכה גדולה,
סכך פסול באמצע - פוסל בארבעה טפחים, פחות מכאן - כשרה,
ומן הצד - פוסל בארבע אמות, ופחות מכאן - כשרה:

כיצד, בית שנפחת באמצעו, וסיכך על מקום הפחת, וכן חצר המוקפת
אכסדרה שסיכך עליה, וכן סוכה גדולה שהקיפיה בדבר שאין מסככין בו בצד
הדפנות מלמעלה,
אם יש משפת הסכך הכשר ולכותל ארבע אמות - פסולה,
פחות מכאן - רואין כאילו הכותל נעקם, וייחשב זה הסכך הפסול מגוף
הכותל, וכשרה. ודבר זה הלכה למשה מסיני:

ואי זו היא סוכה קטנה? כל שאין בה אלא שבעה טפחים על שבעה טפחים, וגדולה - כל שיישאר בה יתר על הסכך הפסול שבעה טפחים על שבעה טפחים סכך כשר:

סיכך בדבר פסול ודבר כשר זה בצד זה, ואין במקום אחד מסכך הפסול רוחב שלשה טפחים, אלא פחות, אם היה כל הסכך הכשר יתר על כל הסכך הפסול - כשרה, ואם היה זה כמו זה בצמצום, אף על פי שאין במקום אחד שלשה - הרי זו פסולה, מפני שסכך פסול כפרוץ הוא נחשב:

פרש עליה בגד מלמעלה, או שפרש תחתיה מפני הנשר - פסולה. פרשו כדי לנאותה - כשרה. וכן, אם סיככה כהלכתה, ועיטרה במיני פירות ובמיני בגדים וכלים שתליין בה, בין בכתליה בין בסכך, כדי לנאותה - כשרה:

נויי סוכה אין ממעטין בגבהה, אבל ממעטין ברחבה. היו נויי הסוכה מופלגין מגגה ארבעה טפחים או יתר - פסולה, שנמצא היושב שם כאילו אינו תחת הסכך אלא תחת הנויי, שהוא אכלים וכלים שאין מסככין בהן:

סכך שהיו בו חלונות חלונות שהאוויר נראה מהן,

אם יש בכל האויר ככל מקום המסוכך - הרי זו פסולה, מפני שחמתה תהיה מרובה על צילתה,

וכל שהחמה מרובה על הצל - אינו סכך.

ואם היה הסכך רב על האויר - כשרה:

כ.

במה דברים אמורים, בשלא היה במקום אחד אויר שלשה טפחים, אבל אם היה אויר שלשה טפחים, בין באמצע בין מן הצד - הרי זו פסולה, עד שימעטנו משלשה.

מיעטו בדבר הפסול, כגון כלים וכסות, אם סוכה גדולה היא - כשרה, ואם בסוכה קטנה - פסולה, עד שימעטנו בדבר שמסככין בו.

היה רוב הסיכוך צילתו מרובה מחמתו, ומיעוטו חמתו מרובה מצילתו, הואיל וצילת הכל מרובה מחמת הכל, כשרה:

כא.

דרך הסיכוך להיות קל, כדי שייראו ממנו הכוכבים הגדולים.

היתה מעובה כמין בית, אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה - כשרה.

היה הסיכוך מדובלל, והוא הסיכוך שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה - כשרה, ובלבד שלא יהיה בין העולה והיורד שלשה טפחים.

ואם היה ברוחב זה העולה טפח או יתר, אף על פי שהוא גבוה יתר משלשה טפחים, רואין אותו כאילו ירד למטה ונגע בשפת זה היורד, והוא שיהיה מכוון כנגד שפת היורד:

כב.

העושה סוכה על גבי סוכה - התחתונה פסולה כמי שעשה סוכה בתוך הבית, והעליונה כשרה.

במה דברים אמורים שהתחתונה פסולה, בשהיה גובה העליונה עשרה טפחים או יתר, והיה גג התחתונה יכול לקבל כרים וכסתות של עליונה, אפילו על ידי הדחק.

אבל אם אין גבהה של עליונה עשרה, או שלא היתה התחתונה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה אפילו על ידי הדחק, אף התחתונה כשרה. והוא שלא יהיה גובה שתיהן יתר על עשרים אמה, שהתחתונה בסכך העליונה היא ניתרת:

כג.

מיטה שבתוך הסוכה. אם גבוהה עשרה טפחים - היושב תחתיה לא יצא ידי חובתו, מפני שהיא כסוכה בתוך סוכה.

וכן, כילה שיש לה גג אפילו טפח, אם גבוהה עשרה טפחים - אין ישנין בה בסוכה.

וכן, המעמיד ארבעה עמודין ופרש סדין עליהן. אם גבוהין עשרה - הרי זו כסוכה בתוך סוכה:

כד.

אבל שני עמודין שפרש עליהן סדין, וכן כילה שאין בגגה טפח, אפילו גבוהין כל שהוא - מותר לישן תחתיהן בסוכה, שאינן כסוכה בתוך סוכה, מפני שאין להן גג:

כה.

סוכה שאולה - כשרה,

וכן הגזולה - כשרה.

כיצד? אם תקף על חברו והוציאו מסוכתו, וגזלה וישב בה, יצא, שאין הקרקע נגזלת.

ואם גזל עצים ועשה מהן סוכה - יצא, תקנת חכמים היא שאין לבעל העצים
אלא דמי עצים בלבד.

ואפילו גזל נסרים והניחן, ולא חיברן ולא שינה בהן כלום, יצא.

העושה סוכה ברשות הרבים - הרי זו כשרה: